Seinäjoki

Seinäjoen kaupungin tietoturvapolitiikka

Kh 4.11.2024, § 279

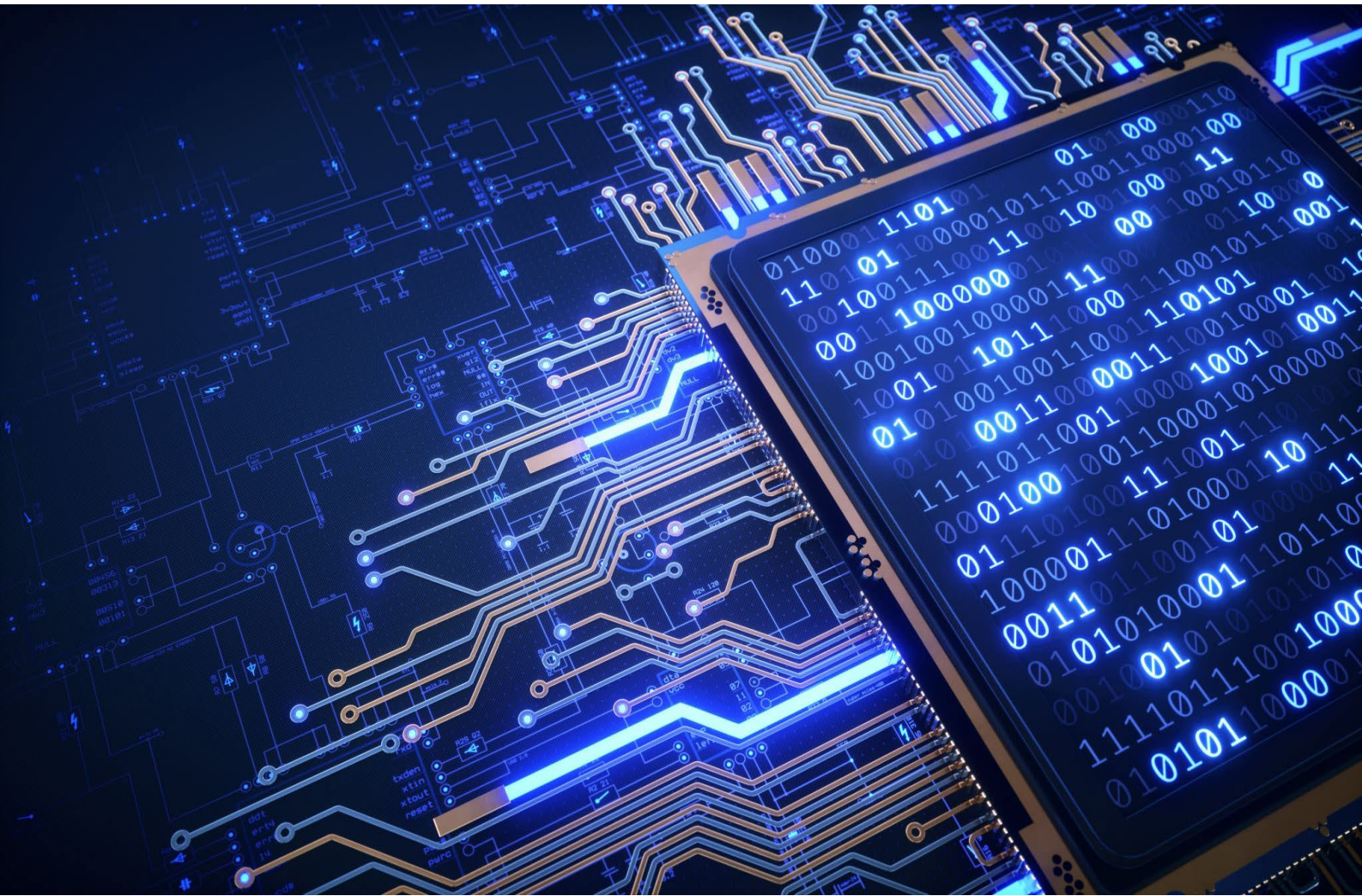

Sisällys

Johdanto

Seinäjoen kaupungin vuoteen 2029 ulottuvassa strategiassa turvallinen kaupunki on nostettu teemana vahvasti esiin. Seinäjoki haluaa tarjota niin kuntalaisille, yrityksille kuin kaupunkia kehittämässä oleville muille kumppaneille arjen sujuvuutta. Digiälykäs Seinäjoki nojaa vahvasti palvelutuotannossaan sujuviin nykyaikaisiin ICT-ratkaisuihin, ajantasaiseen tietoon ja sen tietoturvalliseen käsittelyyn sekä tietoturvallisiin toimintamalleihin.

Seinäjoen turvallisuussuunnitelmassa kyberturvallisuus on nostettu yhdeksi painopistealueeksi. Kyberturvallisuuteen panostetaan niin kaupungin digitaalisia palveluita itse tai yhdessä kumppanien kanssa tuotettaessa sekä palvelutuotannossa ulkopuolisia palveluita käytettäessä. Kaupunki pyrkii omalla toiminnallaan lisäämään myös kaupungin asukkaiden osaamista tietoturva-asioissa.

Tässä tietoturvapolitiikassa määritellään Seinäjoen kaupungin johtamista, palveluita ja toimintoja koskevat tietoturvallisuuden periaatteet, tavoitteet, vastuut ja toteuttamistavat. Tietoturvapolitiikka toimii perustana tietoturvallisuutta koskeville muille ohjeistuksille, joiden tehtävänä on tarkentaa tietoturvapolitiikassa annettuja määräyksiä ja ohjeistaa niiden soveltamista käytäntöön.

Tietoturvapolitiikka koskee kaikkia kaupungin palveluksessa olevia ja luottamushenkilöitä. Tietoturvapolitiikka koskee myös kaupunkikonserniin kuuluvia yhteisöjä ja säätiöitä sekä niitä Seinäjoen kaupungin sidosryhmien edustajia, jotka työnsä tai toimeksiantojensa puitteissa käsittelevät Seinäjoen kaupungin omistamaa tai hallinnoimaa tietoa. Tietoturvapolitiikka kattaa kaupungin omistaman tiedon riippumatta sen esitystavasta, muodosta, suojaustasosta tai elinkaaren vaiheesta.

Tämä tietoturvapolitiikka on saatavissa asianhallintajärjestelmässä (LAARI), intranetin sivuilla (AALTONETTI) ja se julkaistaan kaupungin internetsivulla. Tietoturvapolitiikka liitetään tarvittaessa Seinäjoen kaupungin toimeksiantosopimuksiin ja hankintasopimuksiin.

Tietoturvallisuuden merkitys kaupunkikonsernille

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, tiedonhallintalaki, tietosuojalaki, EU:n saavutettavuus- sekä useat muut säädetyt direktiivit ja asetukset tähtäävät tietoturvan, tietosuojan, riskienarvioinnin, kokonaisarkkitehtuurin ja yhteen toimivuuden huomioimiseen suunnittelussa ja sen kautta saatavaan kustannustehokkuuteen ja tietojen käytettävyyteen.

Tietoturvallisuuden toteutumiseksi kaupunkikonsernissa tulee tunnistaa sen toiminnan kannalta elintärkeät palvelutehtävät ja määritellä niiden turvaamiseksi riittävät tietoturvaperiaatteet. Tietoturvallisuuden toteutumista tukevat käytännöt ja ohjeistukset, joita ovat muun muassa;

hanke ja projektisuunnittelun tietoturvan ja tietosuojan vaatimuskehikot, puite-, palvelu- ja toimitussopimukset sekä niihin liittyvät turvallisuus- tai tietoturvasopimukset, ohjeistukset riskienhallinnasta sekä toimialakohtaisesta tietojenkäsittelystä. Suunniteltujen kuvattujen käytäntöjen toteutumista valvotaan säännöllisesti.

Tietoturvallisuuden määritelmä ja tavoitteet

Tietoturvallisuus koostuu tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvistä vastuista ja käytännöistä, joilla pyritään varmistamaan tietojen, tietojärjestelmien ja palvelujen suojaaminen ja turvaaminen siten, että niiden luottamuksellisuus, eheys ja saatavuus voidaan taata ja osoittaa toteutuneen.

- Luottamuksellisuus: Tiedot, tietojärjestelmät ja palvelut ovat vain niihin oikeutettujen saatavilla eikä niitä luvatta paljasteta tai muutoin saateta sivullisten tietoon.
- Eheys: Tiedot, tietojärjestelmät ja palvelut ovat oikeita ja eheitä, eivätkä muuttuneet tahallisen tai tahattoman teknisen tai inhimillisen toiminnan seurauksena.
- Saatavuus: Tiedot, tietojärjestelmät ja palvelut ovat tarvittaessa niihin oikeutettujen esteettä hyödynnettävissä.

Tietosuojaa käsitellään tarkemmin Seinäjoen kaupungin tietosuojapolitiikassa.

Osana tietoturvallisuutta tavoitteena on aktiivisesti tunnistaa digitaalista ympäristöä koskevat riskit. Seinäjoen kaupunki ylläpitää jatkuvasti kyvykkyyttä muuttuvien riskitekijöiden havainnointiin sekä niiden minimoimiseen ennakoivasti.

Kuva 1. Tietoturvallisuus integroituu kuvan mukaisesti kaikkiin kokonaisuuden osa-alueisiin: turvallisuus, riskienhallinta sekä jatkuvuudenhallinta ja varautuminen. Kaupungin johdon vastuulla on huolehtia tietoturvallisuuden integroimisesta kaupungin operatiiviseen toimintaan

Tietoturvatoimintaa ohjaavat tekijät

Seinäjoen kaupungin tietoturvallisuutta velvoittavat ja ohjaavat yleiset lainsäädäntövelvoitteet sekä toimialakohtaiset erityislainsäädäntövelvoitteet. Lisäksi tietoturvallisuutta ohjaavat muut määräykset, ohjeet sekä sopimukset. Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin muuta tietoturvaan liittyvää ohjeistusta (mm. Kyberturvallisuuskeskuksen ohjeistukset, ISO 27001, Katakri).

Seinäjoen kaupungin johdon tehtävänä on ohjata tietoturvallisuuden kehittämistä strategisella tasolla yhdessä tietoturvasta vastaavien kanssa.

Tietoturvallisuuden organisointi ja vastuut

Seinäjoen kaupungin tietoturvavastuut on kuvattu liitteessä 1.

Tietoturvavastuut Seinäjoen kaupungin ja keskeisten sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden osalta tulee kuvata ja sopia kirjallisesti. Tietoturvavastuista sopimisesta vastaavat kyseisistä palveluista vastaavat henkilöt yhteistyössä tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän, tietohallinnon ja hankintapalvelun kanssa.

Seinäjoen kaupunkikonsernin tietoturvaa koskevan tietoturvapolitiikan ja sen muutokset hyväksyy kaupunginhallitus. Yksittäisten tietoturvaa koskevan ohjeistuksesta poikkeavan menettelyn hyväksyy tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmä. Tietoturvastandardit sekä tietoturvaohjeet ja niiden muutokset hyväksyy tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmä.

Seinäjoen kaupungin tietohallinto ylläpitää ajantasaista digitaalisen turvallisuuden tilannekuvaa ja tiedottaa siitä tarvittaessa.

Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmä

Tietoturvapolitiikka on osa Seinäjoen kaupungin tietoturvallisuuden ja tietosuojan hallintajärjestelmää. Hallintajärjestelmään kuuluvat kaikki tietoturvallisuuden ja tietosuojan hallintaan käytetyt toimintamallit, hallintakeinot ja dokumentit, joista keskeisimmät on määritelty liitteessä 4.

Tiedon ja tietojärjestelmien käyttö

Seinäjoen kaupungin henkilöstönsä käyttöön luovuttamat laitteet, ohjelmistot, tietojärjestelmät sekä tieto on tarkoitettu työtehtävien hoitamiseen. Seinäjoen kaupungin tietojärjestelmä- ympäristössä saa käyttää ainoastaan tietohallinnon ja tietohallinnon ohjausryhmän hyväksymiä tietojärjestelmiä, laitteita ja ohjelmistoja. Asennustyöt suorittaa tietohallinto tai Seinäjoen kaupungin kanssa sopimussuhteessa olevat toimijat, esimerkiksi ICT-palveluntuottajat, järjestelmä- ja laitetoimittajat. Kaupungin ja näiden toimijoiden välisissä sopimuksissa tulee huomioida

tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät vastuut ja velvoitteet.

Ennen henkilötietoja sisältävien tietojärjestelmien käyttöönottoa on tehtävä vaikutustenarviointi ainakin silloin, kun henkilötietojen käsittelystä muodostuu merkittävä riski. Vaikutustenarvioinnin yhteydessä tietoturvaan liittyvät hallintakeinot on tunnistettava ja määritettävä. Seinäjoen kaupunki tekee vaikutustenarvioinnin kaikille uusille henkilötietoja sisältäville järjestelmille. Vaikutustenarviointi suoritetaan myös merkittävissä henkilötietoja sisältävien järjestelmien muutoksissa.

Jokainen Seinäjoen kaupungin henkilöstöön kuuluva sitoutuu tietojen ja tietojärjestelmien tietoturvalliseen ja ohjeiden mukaiseen käyttöön allekirjoittamalla tätä koskevan sitoumuksen. Vastaavasti sitoumus edellytetään niiltä Seinäjoen kaupungin luottamushenkilöiltä, joille sallitaan oikeus käyttää Seinäjoen kaupungin omistamia tietojärjestelmiä.

Seinäjoen kaupungin omistamat tietojärjestelmät tunnistetaan ja niille nimetään omistajaksi organisaatioyksikkö, jonka vastuulla on tietojärjestelmän käyttövaltuushallinta.

Tietoturvallinen toimintatapa on kuvattu tietoturvaohjeissa. Laiminlyönteihin ja väärinkäytöksiin puututaan välittömästi.

Tietojen luokittelu

Seinäjoen kaupungin omistamat tiedot luokitellaan tiedon omistajan toimesta. Tietojen luokittelu perustuu tiedonhallintalakiin, lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja konsernipalveluiden antamiin ohjeisiin lain soveltamisesta.

Tietoturvaosaamisen ja -tietoisuuden ylläpito

Jokainen Seinäjoen kaupungin työntekijä, jonka tehtävät edellyttävät tietoturvaohjeistuksen osaamista, saa opastuksen tietoturvaohjeiden sijainnista sekä tietoturvan organisoinnista Seinäjoen kaupungissa sekä suorittaa perehdytyskäytäntöjen mukaisen tietoturvan peruskoulutuksen.

Tietoturvaohjeet ovat jokaisen henkilöstöön kuuluvan saatavissa kaupungin intranetissä (AALTONETTI).

Tietoturvallisuuden ylläpidosta, kehittämisestä ja johtamisesta vastaaville tarjotaan mahdollisuus riittävän perus- ja jatkokoulutuksen hankkimiseen.

Tietoturvallisuudesta tiedottaminen

Tietoturvallisuuteen liittyvä henkilöstön tiedottaminen ajankohtaisasioista, ohjeista ja poikkeamatilanteista tehdään pääsääntöisesti intranetissä (AALTONETTI). Jokainen esihenkilö on velvollinen seuraamaan ja

varmistamaan, että henkilöstö seuraa tiedotteita.

Teknistä tietoturvaa tuottavien ulkopuolisten ICT- palveluntuottajien kanssa sovitaan kirjallisesti poikkeamatilanteiden tiedotusmenettelyistä ja yhteyshenkilöistä palvelusopimuksia tehtäessä materiaali- ja tietohallinnon toimesta.

Tietoriskien hallinta

Tietoriskien hallinnan perusta on niiden tunnistaminen ja vaikutusanalyysin muodostaminen sekä tarvittavista toimenpiteistä päättäminen riskien hallitsemiseksi. Seinäjoen kaupungin tietojen turvaamistoimet mitoitetaan riskien mukaisesti yhteistyössä tiedon omistajan ja tietohallinnon toimesta.

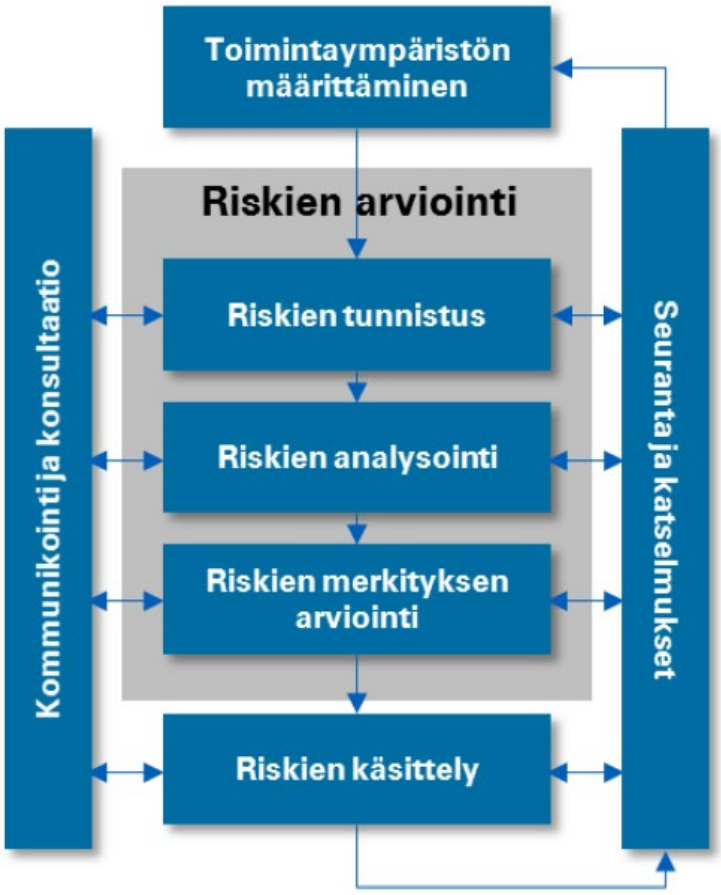

Kuva 2. Esimerkki tietoriskien hallintaprosessista.

Toiminta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Kaupungin varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin perustuu lakisääteiseen valmiussuunnitteluun. Kaupungin palveluista vastaavat toimialat ja konsernipalvelut laativat kukin omat valmiussuunnitelmansa Seinäjoen kaupunginhallituksen hyväksymän valmiusohjeen mukaisesti. Suunnitelmat muodostavat yhdessä Seinäjoen kaupungin valmiussuunnitelman. Kaupungin varautumista johtaa kaupunginjohtaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa.

Seinäjoen kaupunginhallitus on hyväksynyt ohjeen ”Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta Seinäjoen kaupungissa”. Ohjeessa on kuvattu eri toimijoiden tehtävät ja vastuut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jatkuvassa prosessissa.

Seinäjoen kaupungissa on määritetty toimintaprosessi ja ohje liittyen toimintaan tietoturvaloukkausten ja tietosuojapoikkeamien tapahtuessa. Tämän prosessin mukaista toimintatapaa noudatetaan ko. tilanteissa.

Seinäjoen kaupungin on rekisterinpitäjänä ilmoitettava henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta valvontaviranomaiselle, jos siitä voi aiheutua riski luonnollisen henkilön oikeuksille tai vapauksille. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ilman aiheetonta viivästystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa siitä, kun Seinäjoen kaupunki rekisterinpitäjänä on tullut tietoiseksi tietoturvaloukkauksesta.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava rekisteröidylle, jos se todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Asiasta on ilmoitettava rekisteröidylle ilman aiheetonta viivästystä, jotta hänellä on mahdollisuus suojata itseään. Ilmoitus rekisteröidylle henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta voidaan jättää tekemättä vain tietosuoja-asetuksessa määritellyissä tilanteissa.

Tietoturvallisuuden seuranta, ylläpito ja kehittäminen

Seinäjoen kaupungin tietoturvallisuustyö perustuu toiminnan, teknologian ja osaamisen jatkuvaan kehittämiseen tietoturvan hallinnan prosessin kuvauksen mukaisesti noudattaen jatkuvan kehittämisen periaatteita:

SUUNNITTELU - vaiheessa tuotetaan johdon ja tietoturvasta vastaavien toimesta analyysien ja arvioiden perusteella politiikkoja, periaatteita ja suunnitelmia. Tälle vaiheelle vaatimuksia asettavat mm. lainsäädäntö, riskienhallinnan tulokset, vaatimukset (sopimukset, asiakkaat ja sidosryhmät) sekä toimintaolosuhteet.

TOTEUTUS - vaiheessa edellisen vaiheen päätökset ja suunnitelmat otetaan

käyttöön, tiedotetaan ja jalkautetaan niin henkilökunnalle kuin yhteistyökumppaneille ja asiakkaille.

SEURANTA - vaiheessa suoritetaan tietoturvallisuuden teknistä valvontaa ja raportointia sekä
arvioidaan ratkaisevatko toteutetut toimenpiteet tunnistettuja tietoturvariskejä ja vähenivätkö ne suunnitellulle tasolle.

MUUTOSHALLINTA - vaiheessa toteutetaan muutoshallintaprosessin mukaista normaalia muutoshallintaa seurantavaiheen tuloksista opitun perusteella.

Tietoturvallisuuden toteutumisen jatkuvaa seurantaa toteutetaan osana tietohallinnon, tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän sekä tietohallinnon ohjausryhmän toimintaa. Vakavista poikkeamista informoidaan kaupungin ylintä johtoa hallintosäännön, riskienhallinnan ja valmiussuunnitelmien mukaisesti.

Kuva 3. Seinäjoen kaupungin tietoturvallisuustyön jatkuva kehittäminen

Rikkomukset ja seuraamukset

Tietoturvarikkomukset käsitellään tapauskohtaisesti ja mahdollisiin seuraamuksiin palvelussuhteessa oleville sovelletaan Liitteen 5 mukaista tietosuoja- ja tietoturvarikkomusten seuraamustaulukkoa. Luottamushenkilöiden tekemien tietosuoja- ja tietoturvarikkomuksien seuraamukset määräytyvät kuntalain (410/2015) ja muun lainsäädännön mukaisesti.

Liitteet

Liite 1 Tietoturvavastuut
Liite 2 Keskeiset käsitteet
Liite 3 Tietoturvallisuuden osa-alueet
Liite 4 Tietoturvallisuuden ja tietosuojan hallintajärjestelmä
Liite 5 Tietosuoja- ja tietoturvarikkomusten seuraamukset

Liite 1 Tietoturvavastuut

Tietoturvavastuut Seinäjoen kaupungissa

Tämä dokumentti kuvaa tietoturvallisuuden vastuut ja velvollisuudet Seinäjoen kaupungissa. Tietoturvallisuuden vastuujärjestelyn tulee seurata kaupungin toiminnan mahdollisia muutoksia.

Tietoturvallisuuden valvontaan ja ylläpitämiseen osallistuu jokainen kaupungin henkilöstöön ja järjestelmien ja palveluiden käyttäjiin kuuluva osana omaa yleistä toimintavastuutaan.

Suurin osa tietoturvallisuuden toteuttamiseksi tehdystä työstä sisältyy Seinäjoen kaupungissa työskentelevien normaaleihin tehtäviin. Tietoturvallisuuden ohjaustehtävissä ja kehittämisessä tarvitaan sen lisäksi erityisasiantuntemusta ja nimettyjä turvallisuusvastuuhenkilöitä.

Tietoturvallisuuden vastuunjako

VASTUUTAHO	TEHTÄVÄ
Kaupunginhallitus	• Tietoturvapolitiikan hyväksyminen • Valmiussuunnitelman hyväksyminen
Kaupunginjohtaja	• Tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän nimeäminen • Valmiussuunnitelmissa määriteltyjen vakavien poikkeus- ja häiriötilanteiden johtaminen
Kaupungin johtoryhmä	• Tiedon ja tietojärjestelmien omistajien nimeäminen • Tietoturvan toteutumisen valvonta • Tietoturvan hallintaprosessien hyväksyminen • Tietoturvapolitiikan ja riskienhallinnan sekä valmiussuunnittelun yhteensovittaminen • Tietoturvallisuuden poikkeustilanteiden prosessien hyväksyminen • Valmiussuunnitelmissa määriteltyjen vakavien poikkeus- ja häiriötilanteiden johtoryhmätoiminta
Hallintojohtaja	• Tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän johtaminen • Tietoturvallisuutta koskevien asioiden raportointi ja valmistelu kaupungin johtoryhmälle ja kaupunginhallitukselle • Tietoturvapoikkeustilanteiden koordinointi

Tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmä	• Tietoturvapolitiikan valmistelu ja ylläpito • Tietoturvan toteutumisen valvonnan suunnittelu ja seurannan järjestäminen • Tietoturvaohjeiden- ja käytäntöjen kehittäminen, valmistelu ja muutosten hallinta • Tietoturvallisuuden hallintaprosessien suunnittelu ja valmistelu • Tietoturvallisuuden poikkeustilanteiden prosessien suunnittelu ja valmistelu • Tietoturvakoulutuksiin liittyvät linjaukset
Tietohallinnon ohjausryhmä	• Organisaation teknisten tietoturvaratkaisujen hyväksyminen tietohallinnon valmistelun pohjalta • Tietoturvallisuuden kehittämishankkeiden hyväksyntä
Tietohallinto	• Organisaation tietoturvaratkaisujen määrittäminen ja kehittäminen • Keskitettyjen tietoturvallisuuden kehittämishankkeiden valmistelu ja toteutus • Digitaalisen turvallisuuden tilannekuvan ylläpito ja tarvittaessa siitä tiedottaminen • Tietoturvaohjeistuksien ja -koulutusten suunnittelu • Tietoturva-asioista viestittäminen • Järjestelmien tietoteknisen tietoturvan suunnittelu, toteutus ja valvonta • Tietoturvan hallinnointi ja koordinointi • Vaikutustenarviointien tietoturvaan liittyvä asiantuntijatuki tietojärjestelmän omistajalle
Tietosuojavastaavat	• Tietosuoja-asioiden neuvonta ja opastus • Tietosuojasääntöjen noudattamisen seuranta • Vaikutustenarviointien valvonta ja niiden tekemisen neuvonta • Yhteistyö valvontaviranomaisen kanssa • Tietosuojakoulutuksen suunnittelu, organisointi ja toteuttaminen • Yhteyshenkilönä toimiminen rekisteröidyille • Tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän toimintaan osallistuminen

Tulosaluejohtajat / Esihenkilöt	• Tietoturvan toteutuminen oman organisatorisen vastuualueensa osalta • Yksikkökohtaisten erityisvaatimusten määrittäminen • Tiedon omistajien määrittäminen johtamisjärjestelmän vastuiden mukaisesti • Oman yksikkönsä tietoturvakoulutukseen osallistumisesta huolehtiminen • Vastaa, että yksiköllä on sen oman toiminnan erityisvaatimukset huomioiden tarkennetut tietoturvatavoitteet ja periaatteet • Raportoi tietoturvaa koskevista asioista annetun ohjeistuksen mukaisesti esihenkilöitään, tietosuojavastaavaa sekä tietohallintoa. • Kriisiviestintäohjeen mukainen viestintävastuu yhdessä viestintäpäällikön kanssa oman toimialan osalta
Tiedon omistaja	• Tietoturvallisuuden varmistaminen tiedon koko elinkaaren ajan lakien, asetusten, tietoturvapolitiikan ja ohjeiden mukaisesti.
Tietojärjestelmien omistajat	• Käyttövaltuushallinnan määrittely, kuvaaminen, toteutus ja ohjeistus • Tietojärjestelmän käytönaikainen tietoturvallisuus. • Pääkäyttäjien nimeäminen vastuullaan olevien järjestelmien osalta. • Henkilötietoja sisältävien järjestelmien vaikutustenarvioinnit
Pääkäyttäjä	• Tietojärjestelmien sisäisten käyttövaltuuksien tekninen toteutus
Tiedon käsittelijä	• Tiedon tietoturvallinen käsitteleminen ja ohjeiden noudattaminen
Henkilötietojen käsittelijä (ulkoinen)	• Järjestelmäkohtaisten sopimusten ja ohjeiden mukainen tietoturvan hallintakeinojen toteuttaminen ja toimintatapojen noudattaminen
Konsernin tytäryhtiöiden johtajat	• Oman yhtiönsä tietoturvatyön johtaminen ja organisointi konserniohjeistuksen mukaisesti

Liite 2 Keskeiset käsitteet

Tietoturva

Järjestelyt, joilla pyritään varmistamaan tiedon käytettävyys, eheys ja luottamuksellisuus. Tietoturvallisuus on riskienhallintaa ja osa yritysturvallisuutta.

Tietosuoja

Tietosuojalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojata henkilön yksityisyys henkilötietojen käsittelyssä.

Tietoturvapolitiikka

Johdon hyväksymä näkemys tietoturvallisuuden päämääristä, periaatteista ja toteutuksesta.

Tietoturvasuunnittelu

Suunnitteluprosessi, johon kuuluu muun muassa uhka-analyysi, perusturvallisuuden määrittely sekä toipumisvalmiuden ja poikkeusolojen valmissuunnittelu, ja jonka tuloksena on tietoturvasuunnitelmia, -linjauksia ja -ohjeistoja.

Tietoaineistoturvallisuus

Tietoturvallisuuteen tähtäävät toimet asiakirjojen, tiedostojen ja muiden tietoaineistojen käytettävyyden, eheyden ja luottamuksellisuuden ylläpitämiseksi keinoina muun muassa tietoaineistojen luettelointi ja luokitus sekä tietovälineiden ohjeistettu hallinta, käsittely, säilytys ja hävittäminen.

Eheys

Ominaisuus, että tietoa tai viestiä ei ole valtuudettomasti muutettu, ja että mahdolliset muutokset voidaan todentaa kirjausketjusta.

Käytettävyys

Ominaisuus, että tieto, tietojärjestelmä tai palvelu on siihen oikeutetuille saatavilla ja hyödynnettävissä haluttuna aikana ja vaaditulla tavalla.

Luottamuksellisuus

Henkilötietojen käsittely tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä

Liite 3 Tietoturvallisuuden osa-alueet

Hallinnollinen turvallisuus

Hallinnollinen tietoturva koostuu johdon hyväksymistä periaatteista, vastuunjaosta, tarkoitukseen varatuista resursseista sekä riskien arvioinnista ja valvonnasta.

Ohjelmistoturvallisuus

Käyttöjärjestelmiin ja muihin ohjelmistoihin kohdistuvat toimet, kuten ohjelmistojen tunnistamis-, eristämis-, pääsynvalvonta- ja varmistusmenettelyt, tarkkailu- ja paljastustoimet, lokimenettelyt ja laadunvarmistus sekä ohjelmistojen ylläpitoon ja päivitykseen liittyvät toimet tietoturvallisuuden parantamiseksi.

Tietoaineistoturvallisuus

Tietoaineistoturvallisuudella säilytetään asiakirjojen, tietueiden ja tiedostojen luottamuksellisuus sekä estetään tietojen tuhoutuminen tai tahaton muuttuminen. Oleellista on myös tallenteiden suojaaminen ja oikeanlainen säilyttäminen. Tietoaineistoturvallisuuteen liittyvät tiedon jatkuva varmistaminen, asianmukainen säilytys sekä hävittäminen.

Käyttöturvallisuus

Käyttöturvallisuutta ovat mm. salasanat, käytössä olevien ohjelmien osaaminen ja virustentorjunta. Annettujen käyttöoikeuksien tulee olla mukautettu työtehtäviin. Käyttöturvallisuus koostuu järjestelmien turvallisista käyttöperiaatteista, tietojenkäsittelytapahtumien valvonnasta sekä jatkuvuuden turvaamisesta. Laitteiden käyttövarmuus on myös käyttöturvallisuutta. Laaditaan ns. toipumissuunnittelu, jonka avulla varmistetaan toiminnan jatkuminen jonkun yllättävän tilanteen ilmaantuessa.

Laitteistoturvallisuus

Tietojenkäsittely- ja tietoliikennelaitteiden ja tilojen käytettävyyteen, toimivuuteen, kokoonpanojen määrittelyyn ja pääsynvalvontaan sekä varaosien ja tarvikkeiden saatavuuteen liittyvät toimet tietoturvallisuuden toteuttamiseksi.

Fyysinen turvallisuus

Henkilöiden, laitteiden, aineistojen, postilähetysten, toimitilojen ja varastojen suojaaminen tuhoja ja vahinkoja vastaan. Fyysinen turvallisuus sisältää muun muassa kulun ja tilojen valvonnan, vartioinnin, palo-, vesi-, sähkö-, ilmastointi- ja murtovahinkojen torjunnan sekä kuriirien ja tietoaineistoja sisältävien lähetysten turvallisuuden. Fyysinen turvallisuus koostuu monesta eri osatekijästä, turvallisuuden perusta kuitenkin luodaan jo rakennus- vaiheessa.

Tietoliikenneturvallisuus

Tietoliikenneturvallisuudella pyritään varmistamaan tietoturvan perustavoitteet eli verkossa välitettävien tietojen luottamuksellisuus, eheys ja käytettävyys. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa viestien alkuperäisyys, koskemattomuus ja luottamuksellisuus. Tieto- liikenneturvallisuudessa on kyse kaikista niistä toimenpiteistä, joilla varmistetaan tietojen turvallisuus tiedon liikkuessa järjestelmän sisällä tai organisaatioiden välillä.

Henkilöstöturvallisuus

Henkilöstöturvallisuuden tavoite on, ettei työntekijä tietämättömyyden, huonon motivaation tai pahantahtoisuuden vuoksi pääse muuttamaan tai tuhoamaan tietoa, tai mahdollista jonkun ulkopuolisen käyttämään sitä. Henkilöstöturvallisuuden pääpaino on riskien välttäminen ennakkoon ja synnyn estäminen.

Liite 4 Tietoturvallisuuden ja tietosuojan hallintajärjestelmä

Seinäjoen kaupungin tietoturvallisuuden ja tietosuojan hallintajärjestelmään kuuluvat kaikki niiden hallintaan tarvittavat toimintamenetelmät, hallintakeinot ja dokumentit. Osa dokumenteista on turvaluokiteltuja.

Hallintajärjestelmään kuuluvia toimintamalleja ovat muun muassa:

- Tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmän toiminta.
- Tietohallinnon ohjausryhmän toiminta.
- Tietohallinnon sisäiset toimintamallit ICT-palvelutuotannon tietoturvassa.
- Tietohallinnon ylläpitämä digitaalisen turvallisuuden tilannekuva.
- ICT-palveluiden toimittajien tietoturvaan liittyvät toimintamallit ja raportointi.
- Tietoturvapoikkeamien käsittely.
- Henkilötietojen tietosuojapoikkeamien ja -selvitysten käsittely.
- Poikkeamien lakisääteinen ilmoittaminen valvontaviranomaisille.
- Tietoturvan ja tietosuojan varhaisessa vaiheessa huomioiminen sopimuksissa, prosesseissa ja projekteissa.
- Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien vaatimusten määrittely ICT-hankinnoissa.
- Tietoturva- ja tietosuojakoulutus.
- Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien asioiden huomioiminen projektien, toimittajahallinnan ja organisaatioiden riskienhallinnassa.
- Omistajien ja/tai vastuuhenkilöiden määrittäminen tiedoille, tietojärjestelmille ja henkilörekistereille.
- Henkilötietoa sisältävien järjestelmien vaikutustenarvioinnit
- Tietoturvan ja tilannekuvan kannalta tärkeiden lokitietojen kerääminen, analysointi ja reagointi
- Tietojärjestelmien ylläpidossa huomioidaan tiedonhallintalain vaatimukset ja niihin liittyvät tiedonhallintalautakunnan suositukset.
- Seinäjoen kaupungin käyttövaltuusperiaatteiden noudattaminen ICT-ympäristön ja tietojärjestelmien käyttövaltuuksien hallinnassa.
- Vuosittaiset tietotilinpäätökset.

Hallintajärjestelmään liittyviä dokumentteja ovat muun muassa:

- Seinäjoen kaupungin tietoturvapolitiikka (tämä dokumentti)
- Seinäjoen kaupungin tietosuojapolitiikka
- Seinäjoen tietohallinnon sisäiset ohjeistusdokumentit ICT-palvelutuotannon toteuttamisessa
- Seinäjoen kaupungin pilviympäristöjä koskevat ohjeistukset
- Seinäjoen kaupungin tekoälypalveluihin liittyvät ohjeistukset
- Seinäjoen kaupungin tietoturvapoikkeamiin liittyvät ohjeistukset
- Seinäjoen kaupungin valmiussuunnitelmat liitteineen
- Ohje ”Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta Seinäjoen kaupungissa”
- Tietojen ja tietojärjestelmien käyttö- ja salassapitositoumus
- Seinäjoen intranetin tietoturvaohjeistus sekä koulutusvideot
- Muut tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät määräykset, linjaukset, suunnitelmat sekä ohjeistus. Esimerkiksi:
  - Hallintosääntö
  - Henkilöstöhallinnon käsikirja
  - Kriisiviestintäohje
- Tietosuojaa koskevien henkilörekisterin käsittelytoimien selosteet sekä vaikutustenarvioinnit.

Liite 5 tietosuoja- ja tietoturvarikkomusten seuraamukset

Tietosuoja- ja tietoturvarikkomusten seuraamukset

(palvelussuhteessa olevat)

RIKKOMUKSEN VAKAVUUS	**Lievä rikkomus (asiaton toiminta),** esim. *Henkilökohtaisen tietoturvan laiminlyönti *Epäasiallinen käytös *Haitan aiheuttaminen *Resurssien tuhlaus * Virustorjunnan laiminlyönti * Luvaton kaupallinen tai poliittinen toiminta *Kulunvalvontasääntöjen rikkominen	**Rikkomus (Vakava väärinkäyttö tai turvallisuuden vaarantaminen),** esim. * ohjelmien ja pelien luvaton käyttö * Luvattomien ohjelmien asentaminen * Ylläpitäjän työkalujen luvaton hallussapito * Palvelun luvaton pystytys * Tunnuksen luovuttaminen * Tiedon luottamuksellisuuden vaarantaminen	**Vakava Rikkomus/rikos (lain mukaan rikkomuksena tai rikoksena tuomittava teko),** esim. * Henkilötietojen tai liikesalaisuuden luvaton käsittely ja luovuttaminen * Hakkerointi, tunkeutuminen * Rikoslain alaisen materiaalin oikeudeton käsittely * Tekijänoikeuslain alaisen materiaalin laiton levittäminen * Virusten tahallinen levittäminen
Teon arviointi	**Mahdolliset seuraamukset**		
Osaamattomuus **Huolimattomuus** **Tahattomuus**	Huomautus	Kirjallinen varoitus	Kirjallinen varoitus Tutkintapyyntöä poliisille harkitaan
Piittaamattomuus **Törkeä huolimattomuus** **Välinpitämättömyys** **Tahallisuus** **Toistuvuus**	Huomautus Kirjallinen varoitus	Kirjallinen varoitus Käyttöoikeuden peruminen Palvelussuhteen päättäminen	Kirjallinen varoitus Tutkintapyyntö poliisille Palvelussuhteen päättäminen
Rikoksentekotarkoitus (vahingonteko, luvaton käyttö, vakoilu, salassapitorikos, virka-aseman väärinkäyttö yms.) **Hyötymistarkoitus**	Kirjallinen varoitus Tutkintapyyntöä poliisille harkitaan Palvelusuhteen päättäminen	Tutkintapyyntö poliisille Palvelussuhteen päättäminen	Tutkintapyyntö poliisille Palvelussuhteen päättäminen